

Utlåtande öfver framställning om anordnande af åtskilliga arbeten för afhjälpande af arbetslösheten samt om fria husrum för arbetslöse.

Genom öfverståthållareembetet hafva stadsfullmäktige fått till sig öfverlemnad en af kommitterade för socialdemokratiska partiet och de arbetslöses förening hos stadsfullmäktige gjord framställning, så lydande:

»Den ovanligt stora arbetslöshet i hufvudstaden, som kunde konstateras redan tidigt på hösten, hotar att, allt eftersom vintern skrider framåt, än ytterligare ökas, och följaktligen krävas nya åtgärder för densammas afhjälpande.

I och med det anslag af 150,000 kr. till nödhjälpsarbeten, hvilket i sistlidna oktober månad beviljades af stadsfullmäktige och hvilket rätt betydligt öfverskred föregående års anslag, i och med detta hade stadsfullmäktige sålunda indirekt erkänt, att arbetslösheten i slutet af år 1891 betydligt öfverstigit det vanliga måttet; i sammanhang härmed bör kanske nämnas, att ofvannämnda anslag, såsom ett försök att rätta arbetstillgången efter behovet, öfverallt väckt den föreställningen, att Stockholms stad hädanefter anser sig förpligtigad att efter bästa förmåga afhjälpa inträffande arbetslöshet, en föreställning, som vi hoppas framtiden icke skall gäcka.

Hvad som hittills blifvit gjordt till minskning af arbetslösheten och den däraf följande nöden har emellertid — det sorgliga faktum kan icke med fog förnekas — visat sig alldeles otillräckligt. Hvarken kommunalt eller enskildt initiativ har förmått att tillfredsställande lindra nöden, fortfarande äro stora skaror utan arbete, utan bröd, och en lång tid, lång för den som svälter, torde det dröja, innan arbetsmarknaden börjar visa sig i någon mån gynnsammare, än under vintern vanligen plägar vara fallet och särskildt *nu* är fallet.

Att här gå närmare in på orsakerna till arbetslösheten torde vara öfverflödigt. Lite hvar skall nog, hemligt eller öppet, likväl erkänna såväl *grundorsaken* — arbetskraftens olycksaliga öde att i sin egenskap af handelsvara underkastas marknadens vanliga lagar om tillgång och efterfrågan — som äfven den under denna vinter speciellt verksamma orsaken — bakslaget af krachen inom byggnadsindustrien, hvilken ju återverkat på alla de många yrken, som denna industri tager i anspråk.

Vare härmed för öfrigt huru som helst, må hvar och en ha sin mening om orsakerna, skall man dock nödgas tillstå, att de nödhjälpsarbeten, som redan anordnats, ingalunda lämnat sysselsättning åt det stora flertalet arbetslöse inom olika yrken, att nu icke tala om den klena daglönen. Möjligen ha förut i stadens tjänst anställda grof- och byggnadsarbetare erhållit arbete, men denna kategori, som i höstas bildade kärntruppen af organiserade arbetslösa och följaktligen gaf intrycket af att utgöra ett flertal, utgjorde i själfva verket blott ett mindretal. Det stora flertalet har ännu icke arbete, ofta icke tak öfver hufvudet eller en bit bröd för dagen. Och denna mängd växer dag för dag och skall växa veckor och månader framåt, om icke utomordentliga åtgärder i form af ökade arbetstillfällen vidtagas.

I förlitande på, att kommunen fortgår på den väg, den beträddt, då höstanslaget till nödhjälpsarbeten beviljades, och öfvertygade om, att ingen skall kunna med fog jäfva våra farhågor för arbetslöshetens och nödens ytterliga utsträckning under kommande vintermånader, hemställa vi till Stockholms stadsfullmäktige att taga i öfvervägande, om icke medel till nedannämnda arbeten nu genast vid det nya årets ingång böra utanordnas:

- I. Omedelbart påbörjande af de senast beslutade nödhjälpsarbetena.
- II. a) Rifning af de s. k. »Lambyska verken» och andra staden tillhöriga ruckel, som ej uppfylla helsovårdens fordringar på sunda arbetarbostäder.

- b) Rifning af Dihlströms inrättning och uppförande af ny byggnad.
- c) Uppförande af arbetarebostäder.
- d) Uppförande af kommunalt slagthus.
- e) Byggande af asyl för fattiga sinnessjuka.
- f) Nybyggnad med bad och desinfektion för stadens polishärberge vid Carlbergsvägen.
- g) Reglering af Besvärsbacken och tillstötande gator.
- h) Påskyndande af byggnaderna vid Löfsta.
- i) Påskyndande af arbetena vid gasverket i Hjorthagen.

Hvarför just ofvanstående arbeten upptagits såsom *ögonblicksfordringar*, antaga vi, att stadsfullmäktige själfva nogsammt inse; det är ju alltigenom arbeten, som redan i och för sig tillräckligt motiveras af det allmänna intresset, det är arbeten, mot hvilkas utförande äfven den mest exklusive sparsamhetsiffrare inom Stockholms kommun näppeligen har något att invända, det är arbeten, som *måste* utföras och utföras snart äfven ur det allmänna kommunala gagnets synpunkt.

Skulle stadsfullmäktige likväl mot förmodan vägra omedelbart utanordnande af medel till dessa arbeten, återstår för kommunen ingenting annat än öka fattighjälpen, men detta hafva vi icke ansett oss behöfva uppställa såsom en fordran, då denna resurs faller inom området för kommunens lagstadgade skyldigheter.

Vid de arbeten, som tilläfvventyrs komma att anordnas och hvilka *icke må öfverlåtas på entreprenad*, torde arbetsdagen böra fastställas till *minst 6 och högst 8 timmar*; härigenom skulle nämligen ett större antal arbetslöse få arbete.

Då staden slutligen som bekant är egare af flere bostadshus, som för närvarande stå tomma, är det icke mer än en billig begäran ej heller förenadt med större kostnader, att staden upplåter fria husrum åt de arbetslöse».

Oberoende af förevarande framställning hafva stadsfullmäktige med hänsyn till de särskilda förhållanden, som orsakat den rådande, ovanligt stora arbetslösheten, dels i oktober månad sistlidna år, dels vid fastställande af detta års stat i så stor utsträckning, som funnits lämpligt, anvisat medel för sådana arbeten, hvilka tillika egna sig till arbetslöses sysselsättande.

På grund häraf, och då de i förevarande skrifvelse uppräknade frågor, af hvilka en del äro föremål för utredning hos kommunalstyrelsen, komma, för så vidt de förtjena uppmärksamhet, att efter hand, i den mån de kunna erhålla sin lösning, i vederbörlig ordning göras till föremål för stadsfullmäktiges behandling, hemställer utskottet:

att förevarande framställning icke må föranleda någon stadsfullmäktiges åtgärd.

Stockholm den 7 januari 1892.
